

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De commendatione donorum, & numeri eorum manifestatione. Pars II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

ritu sancti. In ipso etiã datur liberalissimè cætera dona: ideo affectus Spiritus sancti rectissimè dona vocatur. Nomine enim domini gratitudo vel liberalitas insinuat. Donum enim iuxta verbum, est dario irreddibilis, quæ scilicet sit sine spe retributionis. Sen. lib. 4. de Beneficiis: Non est beneficium quod in questum mutatur. Idem in eodẽ: Si Deum imitaris, da gratis beneficia. Item rectissimè vocatur sepriformis gratia. Gratia enim dicitur ea quæ gratis datur. Præterea ubi enumeratur illi seprẽ effectus Spiritus sancti qui in Christo fuerunt, agitur de filio Dei veniente in sponsam suam. Sponsus verò ad sponsam veniens dona contulit afferre: ideo congruè illi septem effectus dona vocantur.

De commendatione donorum, & numeri eorum manifestatione.

P A R S II.

Circa secundum notandum, quòd ista seprẽ dona sunt quæ seprẽ stellæ in dextra Christi. Apoc. 1. & 3. & Stellæ dici possunt, quia nocte præsentis vitæ illuminant. Præsens vita vocatur, & propter aduersitates quibus plena est, & propter tenebrositatem culpæ & ignorantia quæ in ea abudant. In dextera vero Christi sunt hæ stellæ, quia Christus donationem horum donorum ad manum suam retinuit. Item hæc dona sunt seprẽ lucernæ, de quibus Exod. 26. Facies lucernas seprẽ, & pones eas super candelabrum. gloss. Lucernæ seprẽ, sunt seprẽ dona Spiritus sancti, quæ in Christo cuncta semper manserunt, & fidelibus secundum voluntatem eius distributa sunt. Hæc super candelabrum ponuntur, quia requiescit super Christum Spiritus sapientia &c. Item hæc dona sunt seprẽ lampades, de quibus Apoc. 4. & 7. Lampades ardentes erant ante thronum, quæ sunt seprẽ spiritus Dei. Interli. Dona Spiritus sancti quæ accenduntur & illuminant, parata omnibus, quæ sunt sedes Dei. Itẽ hæc dona sunt seprẽ oculi. Apoc. 4. Et oculos seprẽ, qui sunt seprẽ spiritus Dei. Zac. 4. Super lapidẽ vnum seprẽ oculi sunt. Et exponit gl. de Christo, qui est lapis angularis coniugens duos parietes in vnum, super quẽ lapidem sunt seprẽ oculi. De quibus Esaia 11. Requiescet super eum Spiritus Domini &c. Item hæc dona sunt seprẽ crines qui caput Ecclesiæ, Christum scilicet, ornaverunt: quibus etiã caput spõsæ Christi, scilicet cor, debet esse ornatu. Hos crines demones conatur abraderẽ. His crinibus ablati homo debilis remanet, vt Samson. Iudi. 16. Isti seprẽ dona sunt cõtra seprẽ mala, quæ enumerat Gr. super illud Iob. 1. Vetus vehemens irruit à regione deserti &c. His verbis Spiritus qui mètẽ ante omnia prudentia, temperantia, fortitudo

dine, iustitia format, eadem contra singula tentamenta septem virtutibus instruit. Contra stultitiam sapientia, contra hebetudinem intellectu, contra precipitationem consilio, contra timorem fortitudine, contra ignorantiam scientia, contra duritiam pietate, contra superbiam timore. Tria istorum malorum ad effectam videntur pertinere. Vnum est respectu Dei, scilicet superbia, quae est inordinata excellentia animi. Aliud respectu proximi, scilicet durities. Tertium respectu inimici, scilicet timor vel pusillanimitas: contra superbiam est donum timoris. Greg. super. Ezech. Per timorem humiles sumus, pietas est contra duritiam. Idem: Per pietatem sumus misericordes. Fortitudo est contra pusillanimitatem. Quatuor mala videntur pertinere ad intellectum, scilicet stultitia siue insipientia, quae est quando intellectus sapore terrenorum, impeditur a gustando saporem aeternorum. Secundum est hebetudo, quae est grossities intellectus qua impenditur ne penetret interna mysteriorum, & ne agnoscat creatorem in creaturis. Tertium malum est ignorantia, quae est defectus discretionis quantum ad ea quae communiter sunt agenda. Quartum est precipitatio quantum ad deliberationem eorum quae sunt ardua, & quae pertinent ad perfectionem salutis. Contra haec quatuor mala vltima sunt donum sapientiae, & donum intellectus, donum scientiae, & donum consilij. Donum sapientiae lumen est quo agnoscuntur superiora. Scientia lumen est quo agnoscuntur inferiora. Intellectus, lumen est, quo agnoscuntur interiora: vnde a legendo intus dicitur intellectus. Donum consilij est lumen a quo cognoscuntur periculosiora. Affligantur & aliter septem mala praesentis vitae contra quae sunt haec septem dona. Primum malum est puerilitas. Esa. 65. Puer centum annorum morietur. 1. ad Cor. 14. Nolite pueri effici sensibus. Sap. 12. Infantium insensatorum more viuentes. Sen. Plerumque est cum non pueritia, sed quod grauius est puerilitas remanet. Contra hoc malum est maturitas sapientiae. Gre. super Ezech. Per sapientiam maturi sumus. Ad maturitatem sapientiae pertinet puerilia despiciere, & digna viri intellectu capere, & affectu desiderare. Puerilia intelligas, lac suauitatis temporalis, & bona temporalia, quae sunt vt pira, & poma comparatione aeternorum diuitiarum. Dignis intelligas gaudia aeterna. Secundum malum est brutalitas, quae exteriora sola in rebus sensibilibus capimus illis solis habentes, & quasi foris stantes: intima vero eorum cognitione non attingimus. Contra hoc malum est donum intellectus penetrans interiora. Greg. super Ezech. Intellectus tollit habitudinem. Tertium malum est periculositas. Contra quod est donum consilij. Pro. 24.

Erit salus vbi multa consilia. ¶ Quartū malum est certaminum spiritualium continuas. Contra quod est donum fortitudinis. Mundus iste campus est certaminis. Bern. In mūdo isto quāsi in stadio certaminis positi sumus. Iob 7. Militia est vita hominis super terram. ¶ Quintū malū est error circa bona & mala, & secundum qualitatem, & secundum quantitatem. Secundum qualitatem, cūm creditur bona quæ sunt mala. Esa. 5. Væ qui dicitur bonum malū. Secundum quantitatem, quando creduntur magna bona quæ sunt parua, & e conuerso. Cōtra hoc malū est donum sciētiae. Scientia respicit bonū & malū: vnde nominatur lignum sciētiae boni & mali. Gen. 2. Propter hunc errorem dicitur Sap. 14. In magno viuentes insciētiae bello, tot & tantā mala pacem appellāt. ¶ Sextū malum est vitæ execrabilitas: quæ scilicet vitæ nostra Deo non est honorifica, imò est contumeliosa. Contra quod est donum pietatis, prout dicitur pietas veneratio sanctorum, primo Dei, deinde eorum quæ ei sanctificata sunt. ¶ Septimum malū est stulta securitas, qua nihil est periculosus homini tot malis obfesso, Prou. 28. Qui confidit in corde suo, stultus est. ¶ Et notandum quòd minimum horum donorum præuidetur omni auro quod est in mundo. Minimum videtur esse donum timoris, de quo tamen legitur Eccles. 13. Nihil melius quàm timor Dei. De pietate verò legitur 1. ad Ti. 4. Pietas ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ quæ nūc est, & futura. Fortitudo verò hominem reddit insuperabilem. Pro 30. Leo fortissimus bestiarum ad nullius pauebit occursum. Qui habet donum fortitudinis, dicit illud, Omnia possum in eo qui me confortat. ad Philip. 4. Sapientia in terra manens ad mensam caelestem descendit. Timor vèdicat infernū, vbi vitia exurit. Sapientia paradisi quæ iam æterna prægustat. Fortitudo verò & pietas vendunt sibi præsentia. Pietas aliena mala compatiendo sibi bona efficit. Fortitudo verò propria mala, patienter ea tolerando, sibi in bonum cōuertit. Itē fortitudo ad bona ardua hominem potenter reddit. Intellectus sapientiā dirigit. Consiliū fortitudinē, scilicet pietatē. Timor verò à fide dirigitur, qui cūm in Christo nō fuerit, inter dona non numeratur. Non enim enumerātur inter dona omnes gratiæ Spiritūs sancti, sed gratiæ excellentes quæ in Christo fuerunt. ¶ Et notandum quòd tres illarū gratiarū tribus bitanter pertinent ad intellectum, scilicet donū sciētiae, consilij, & intellectus. Tres indubitāter ad effectū, scilicet donū timoris, pietatis, & fortitudinis. Donū verò sapientiæ, secundū quòdam pertinet ad intellectum, secundum quosdam ad effectum.

Secund
tinore.
intelle
druple:
in inc
Deus tr
cogniti
¶ Secur
lib. de v
quòd in
tia: gust
de Deo
cellente
Tertia
quod à
lentiam
sunt ar
dicitur
propter
eorum.
sunt de
hanc co
druplex
li, & du
ga mali
tiam ha
quam fa
quod du
cūm ma
tia ergo
lud, exce
tia à pre
na sua e
ipso, nō
tatis dic
vna resp
suauitat
beatitud
verò bon
dinis qu
sunt ard

Secur

Secundum veritatem verò videtur ad utrūq; aliquo modo pertinere. Vnde possumus dicere, quòd quatuor dona pertinent ad intellectum, quatuor aliquo modo pertinent ad effectum. Quadruplex enim cognitio salubris præcellentiam habes potest esse in intellectu, duæ pertinet ad id à quo sumus, scilicet ad Deum. Deus tripliciter in præsentem cognoscitur. Primo fide, quæ est cognitio initalis ad omnes pertinens, & innititur authoritati. Secundo cognoscitur intellectu, qui innititur rationi. Augu. in lib. de veritate credendi: Quòd credimus, debemus authoritati: quòd intelligimus, rationi. Tertio cognoscitur Deus experientia: gustado scilicet eius suavitatem. Secunda & tertia cognitio de Deo præcellentiam habent respectu primæ: & idè gratiæ excellentes sunt quæ pertinent ad eas, & enumerantur inter dona. Tertia salubris cognitio præcellentiam habens, pertinet ad id quod à nobis est, quod arduū est vel periculosum: quæ præcellentiam habet respectu illius cognitionis, est circa alia quæ non sunt ardua, vel periculosa. Gratia pertinet ad hanc cognitionem, dicitur donum consilij. Quarta cognitio est circa res ipsas quæ propter nos sunt specialiter quatum ad bonitatem & malitiam eorum, & habet præcellentiam respectu aliarū cognitionū quæ sunt de rebus quatum ad alias rerum dispositiones. Et gratia ad hanc cognitionem pertinens dicitur donum scientiæ. Itè quadruplex ordinata affectio potest esse in affectu: duæ respectu mali, & duæ respectu boni. Malum fugiendū est, & fugandum. Fuga mali remoti, scilicet mali futuri, illa virtuosior est præcellentiam habens respectu fugæ mali propinqui. Malū enim propinquum facile est fugere, scilicet malum præsens. Item fuga mali quod ducit ad futurum, scilicet mali culpæ, præcellentiam habet, cum malum culpæ bonū videatur, eò quod sit delectabile. Gratia ergo pertinet ad fugam mali futuri, & eius quod ducit ad illud, excellēs gratia est, & vocatur donū timoris. Itè fugare miseriam à proximo per cōpassionem, mala eius sibi assumendo, & bona sua ei cōmunicado, gratiæ excellētis est. Fugare miseriam à se ipso, nō est multū virtuosum. Et gratia illa præcellentis donum pietatis dicitur. Respectu verò boni sunt duæ affectiones excellētes: una respectu boni summi quod est finis: scilicet esuries, seu sitis suavitatis diuinæ. Amor illius suavitatis omniū est: omnes enim beatitudinem appetunt, sed esuries illa paucorum est. Respectu verò boni, quod est ad finē, quod arduū est, est affectio fortitudinis quæ excellit respectu affectionis quæ est ad bona quæ non sunt ardua. Vnde gratia pertinens ad illam affectionem, donum

fortitudinis dicitur. ¶ Itē notandū quōd inter istas septē gratias prout in Christo fuerūt, tres sunt pertinentes ad diuina, & quatuor ad humana. Ad diuina, donum intellectus quo cognoscitur Dei veritas, & donū sapiētię quo gustatur eius suauitas, & donū timoris quo honoratur Dei sublimitas. Timor enim reuerentię in Christo fuit: reuerēdissimē enim se habuit ad Deū homo ille, non æquans se illi secundū humanitatem, sed ei subiectissimū existens. Ad humana verò pertinent alia quatuor dona: humana enim diuiduntur in ea quę agenda sunt cōmuniter ab omnibus, & sunt in pręcepto, & ea quę pertinet ad perfectionem salutis. Ad ea quę communiter agenda sunt ab omnibus, pertinet donum pietatis, cui lumen ministrat donum scientię. Pietas enim quasi negotiatrix est & cōmutatrix: ideo necessariū est ei lumen scientię quo agnoscat ea quibus negotiatur. Circa ea quę pertinent ad perfectionē est donū fortitudinis, cui lumen ministrat donum consilij, hominē seruans à pręcipitatione in talibus vbi ipsa valde periculosa est. ¶ Item notandum quōd dono timoris sapientia inchoatur. Pro. 1. Timor domini, principium sapientię. Dono sapientię consummatur, donis verò mediis proficiendo ad consummationē sapientię appropinquat. ¶ Item notandum quōd duo dona pertinent ad contemplationem, scilicet donum intellectus, & donū sapientię. Dono intellectus contemplatur Deum in creaturis, dono sapientię in se. Alia quinque dona pertinent ad actiuam. Timore declinatur malum. Prou. 1. Per timorem domini declinat omnis à malo. Dono pietatis & dono fortitudinis ad lumen scientię & consilij fiunt bona.

De dono timoris. PARS III qua habet quatuor capitula.

De ordine dicendorum, de dono Timoris. Et de descriptionibus eiusdem.

C A P V T I.

C Onsequenter agendum est de singulis donis per ordinē. Et primò de his quę pertinet ad actiuā. Actiuā enim prior est tēpore quā contemplatiua. Oportet enim q̄ homo primo exerceat se in actiuā quā ascendat ad contemplatiuā. Lia prior fuit nata quā Rachel. Gen. 28. Et prius fuit tradēda nuptui. Vnde legitur in eodē q̄ Laban dixit Jacob conquerenti de hoc q̄ Lia ei supposita esset pro Rachele: Non est in loco nostro cōsuetudinis, vt minores antē tradamus ad nuptias. Inter dona verò pertinentia ad actiuā prius dicitur de dono timoris, à quo nobis inchoandū est, si volumus proficere. Aug. in sermo. quodam de timore domini. Esaias dona enumerās, à sapiētia peruenit ad timorē, tanquā de sublimi descendēs ad nos, vt doceret ascendere illuc.